

До
Членовете на Научното жури, сформирани със
Заповед № 1782 от 12.07.2022 г. на Зам.-
ректора по научно-изследователската дейност
и международните отношения (НИДМО) на
Университета за национално и световно
стопанство (УНСС) за оценяване на
дисертационния труд на задочен докторант
Анита Евелинова Борисова от катедра
“Публичноправни науки” на Юридическия
факултет (ЮФ) на УНСС

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.ю.н. Георги Петров Пенчев, Юридически факултет на
Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, научна област 3.
“Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.6.
“Право”, научна специалност: „Екологично право” (професор) и
„Административно право и административен процес“ (д.ю.н.)

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователната и научна
степен „доктор” по по научна област 3. “Социални, стопански и правни науки”,
професионално направление 3.6. “Право”, научна специалност/докторска
програма „Административно право и административен процес“ в ЮФ на УНСС

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното
жури по защита на дисертационен труд, сформирани със Заповед № 1782 от
12.07.2022 г. на Зам.-ректора по НИДМО на УНСС

Автор на дисертационния труд: Анита Евелинова Борисова

Тема на дисертационния труд: „Административноправен статус на Комисията
за защита на личните данни”

Уважаеми членове на научното жури,

Като член на научното жури, сформирани със Заповед № 1782 от 12.07.2022
г. на Зам.-ректора по НИДМО на УНСС за оценяване на дисертационния труд с

наименование „Административноправен статус на Комисията за защита на личните данни” на задочен докторант Анита Евелинова Борисова от катедра „Публичноправни науки” на ЮФ-УНСС, Ви предоставям рецензията си, изготвена на основание чл. 10, ал. 1 от Закона за развитието на на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ) (ДВ, бр. 38 от 2010 г., изм. и доп.), чл. 32, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за развитието на на академичния състав на Република България, приет с ПМС № 202 от 10.09.2010 г. (ППЗРАСРБ) (ДВ, бр. 75 от 2010 г., изм. и доп.) и чл. 101, ал. 2, т. 3 от Правилника за учебната дейност на УНСС (ПУДУНСС) от 2015 г., изм. и доп., отм. от ПУДУНСС от 2021 г., но приложим за процедури, започнали преди Закона за изменение и допълнение (ЗИД) на ЗРАСРБ (ЗИДЗРАСРБ - ДВ, бр. 30 от 03.04.2018 г., в сила от 04.05.2018 г.). - В: Университет за национално и световно стопанство [онлайн]. [прегледан 28.07.2022].

Достъпно

от:

https://www.unwe.bg/Uploads/Main/85cfa_%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%B7%D0%B0%20%D1%83%D1%87%D0%B5%D0%B1%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0%20%D0%B4%D0%B5%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%A3%D0%9D%D0%A1%D0%A1.pdf.

1. Информация за дисертанта

Първоначално е необходимо да подчертая, че дисертантът А. Борисова е зачислена като докторант по научна специалност „Административно право и административен процес” в катедра „Публичноправни науки” на ЮФ-УНСС на 29.03.2018 г., поради което за процедурата по защита на дисертационния ѝ труд е приложима правната уредба в сила преди влизането в сила на ЗИДЗРАСРБ на 04.05.2018 г. Освен това следва да се посочи обстоятелството, че тя се е обучавала по докторска програма „Административно право и административен процес” в катедра „Публичноправни науки” на ЮФ-УНСС през периода 2018-2022 г., като първоначално е зачислена в редовна форма на обучение със Заповед на Ректора на УНСС № 1025/29.03.2018 г., а впоследствие със Заповед на Ректора на УНСС № 392/25.02.2022 г. е зачислена като задочен докторант, считано от 01.03.2022 г., след което със Заповед на Ректора на УНСС № 1890/21.07.2022 г., считано от 28.07.2022 г., е отчислена с право на защита.

А. Борисова е завършила висшето си юридическо образование в ЮФ-УНСС в 2012 г. и е изтъкната като първенец (отличник) на випуска студенти по специалност „Право” за периода 2007-2012 г. Същевременно за периода 2008-2010 г. е придобила следдипломна квалификация по банково дело към ИСК-УНСС. В 2014 г. е вписана като адвокат в Софийската адвокатска колегия след което упражнява адвокатската си професия и понастоящем. В хода на юридическата си практиката и в резултат на участие в различни квалификационни курсове и семинари тя се е специализирала и придобила голям опит в областта на

защита на личните данни. Несъмнено практическят опит на дисертанта в областта на защитата на личните данни може да се окаже като благоприятна предпоставка за ориентацията му към тематиката на горепосочения дисертационен труд. В хода на обучението си А. Борисова успешно е изпълнявала изискванията на индивидуалния си план на докторантурата.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд на А. Борисова е в обем на 243 с. и в структурно отношение се състои от: увод (с. 8-11); 3 глави, посветени съответно на: а) историческото развитие на институционалната рамка за защита на личните данни, обекта, съдържанието и субектите на административноправния режим на личните данни, както и правните принципи в областта на защитата на личните данни (Глава I, с. 12-92); б) общата характеристика на административноправния статус на Комисията за защита на личните данни (Глава II, с. 93-176); в) мерките на административна принуда, прилагани от Комисията за защита на личните данни (Глава III, с. 177-277); заключение (с. 228-231); и библиография (т.е. списък на използваната литература) (с. 232-243), съдържащ 107 заглавия на кирилица и 7 заглавия на латиница, както и списъци със съдебна практика, документи и Интернет-ресурси.

Смятам, че горепосочения дисертационен труд е посветен на една значима в теоретичен аспект и недостатъчно изследвана досега в правната ни литература проблематика – административноправния статус на Комисията за защита на личните данни (КЗЛД). Нейната актуалност, според мен, е детерминирана от две обстоятелства. *На първо място*, необходимостта от ефективна правна защита на личните данни на лицата изисква предприемането на подходящи действия по предотвратяване на евентуалната злоупотреба с тези данни. *На второ място*, ефективността на правната защита на личните данни на съответните лица е един от показателите за равнището на демокрация, правна култура и морал в съответната държава. Във връзка с това, докторантът прецизно и сполучливо, по мое мнение, е определил основните цели и задачи в увода на дисертационния си труд. Освен това понастоящем липсва в правната ни литература цялостно изследване на дисертационно или монографично равнище за административноправния статус на Комисията за защита на личните данни като специфичен орган на изпълнителната власт.

Същевременно следва да се изтъкне обстоятелството, че големият брой на използваните литературни източници, както и на редица български и европейски нормативни актове и съдебна практика са показател за много добрата литературна и нормативна осведоменост на автора по проблематиката на дисертационния му труд.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Научните резултати, вкл. приносите в изследването са от категорията “Обогатяване на съществуващите знания” и се градят не само върху проучването на европейското и националното законодателство в областта на правната защита на личните данни, но и на личните виждания на автора за тяхната ефективност, съпроводени с редица собствени и оригинални изводи и съображения. Умело са използвани от дисертанта историкоправният и сравнителноправният методи на научно изследване, както и някои методи на формалната логика, които са позволили успешното изпълнение на поставените от него цели и задачи на дисертационния му труд.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Могат да бъдат изтъкнати следните конкретни научни и научно-приложни приноси в представения за оценка дисертационен труд:

1) оригинално авторско становище за субективното право на защита на личните данни като производно от основното право на неприкосновеност на личния живот (с. 12);

2) много добър авторски анализ на историческото развитие на правото на Европейския съюз (ЕС) по защита на личните данни (с. 15-23), както и на българското законодателство в тази област (с. 23-28);

3) сполучлив авторски анализ на: а) основанията за законосъобразно обработване на личните данни (с. 42-53); б) ограниченията на субективното право на защита на личните данни, както и връзката му с други субективни права (с. 53-64); в) съдебната практика на ЕС и на Европейския съд по правата на човека по защитата на личните данни (с. 32-34, 38-39, 42, 48-50, 53-58, 72 и 99-101);

4) оригинално авторско становище за необходимостта от намиране на баланс между субективното право на защита на личните данни и свободата на изразяване на мнение (с. 62-63);

5) много добър авторски анализ на правните принципи в областта на защитата на личните данни (с. 65-92);

б) оригинално авторско становище за липсата на необходимост номера, датата и мястото на издаване на документа за самоличност да бъдат обработвани от работодателя по трудов договор (с. 83);

7) сполучлив авторски анализ на: а) административноправния статус на КЗЛД като орган на изпълнителната власт (с. 93-118); б) видовете компетентност на КЗЛД (с. 122-125); в) групите правомощия на КЗЛД (с. 126-133); г) правната същност и видовете административни актове на КЗЛД, съчетан с примери от българската съдебна практика (с. 133-139);

8) много добър авторски анализ на правомощията на компетентните органи на ЕС по защита на личните данни (с. 153-176);

9) оригинално авторско становище относно избора на мярка за административна принуда в областта на защитата на личните данни като проява

на оперативна самостоятелност на компетентния надзорен административен орган (с. 208-211);

10) сполучлив авторски анализ на прилагането на принудителни административни мерки за защита на личните данни по Закона за защита на личните данни (ЗЗЛД - ДВ, бр. 1 от 2002 г., в сила от 01.01.2002 г., изм. и доп.) (с. 199-203) и на административнонаказателната отговорност в тази област по същия закон (с. 204-227);

11) оригинална авторска критика, заслужаваща подкрепа, относно: а) съществуването на два паралелни режима за налагане на административни наказания по чл. 87, ал. 1 от ЗЗЛД (с. 209-215); б) липсата на съобразяване на размера на налаганите административни наказания по ЗЗЛД с икономическата ситуация в Република България в сравнение с други по-развити държави-членки на ЕС (с. 221-226).

12) в заключението (с. 228-231) са направени ценни в теоретично отношение по-общи изводи от разгледаната правна уредба и препоръки за нейното усъвършенстване.

Горепосочените научни и научно-приложни приноси са лична заслуга на дисертанта. А. Борисова коректно е цитирала под линия използваната литература, свързана със становищата на отделните автори – обстоятелство, което изключва наличието на плагиатство.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Анита Борисова е приложила следните 4 статии по тематиката на дисертационния ѝ труд: Историческо развитие на институционалната рамка на защита на личните данни. - В: Сборник с доклади от научна конференция „100 години УНСС – 100 години право в УНСС”, Том II – Актуални проблеми на публичното и наказателното право. Актуални проблеми на историческите, икономическите и социалните науки, организирана по повод 100-годишния юбилей на УНСС, проведена на 12 ноември 2020 г. в Голяма и Малка конферентни зали, УНСС, София, България, под патронажа на проф. Димитър Димитров, ректор на УНСС. София: Издателски комплекс – УНСС, 2021, с. 396-409; Защита на личните данни на етапа на проектирането и по подразбиране и оценка на въздействието върху защитата на данните като способности за обезпечаване сигурността на личните данни. – Бизнес и право. София, 2021, № 3, с. 49-62; Проявление на принципите на законосъобразност, добросъвестност и прозрачност в областта на защитата на личните данни. – Studia Iuris [онлайн]. Пловдив, 2021, № 2, с. 60-68 [прегледан 29.07.2022]. Достъпно от: <https://studiaiuris.com/journal/studia-iuris-%d0%b1%d1%80%d0%be%d0%b9-2-%d0%b7%d0%b0-2021-%d0%b3/>; The Data Protection Officer as an Instrument for Compliance with the Accountability Principle Under the GDPR. – In: Proceedings of the 15th International Conference of ASECU “Sustainable Development Goals 2030:

Challenges for South and Eastern European Countries and the Black Sea Region”. September 26-27, 2019, Sofia, Bulgaria. Sofia: UNWE Publishing Complex, 2019, p. 346-354, същото в: ASECU [online] [viewed 31.07.2022]. Available from: <http://www.asecu.gr/files/15th-international-asecu-conference-2019-unwe-sofia-proceedings.pdf>.

Тези статии сполучливо отразяват редица анализи и становища на автора, залегнали в определени части от дисертационния труд. Те имат потенциал за въздействие върху по-нататъшното развитие на научната дискусия по разглежданите проблеми в правната ни литература.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът на дисертационния труд в обем на 28 с. отразява на много добро равнище неговото съдържание и постигнатите основни резултати.

7. Критични бележки и препоръки

Към дисертационния труд могат да бъдат отправени и някои критични бележки и препоръки, главно от редакционно естество.

7.1. Критични бележки

1) на с. 14, ред 22 – не беше необходимо да се посочва, че Конвенция № 108/1981 г. на Съвета на Европа е задължителна за държавите, които са я ратифицирали, защото това обстоятелство е ноторно от гледна точка на международноправната доктрина и практика спрямо всяка конвенция.

2) на стр. 207, бел. 389 под линия и на с. 235, ред 35 след думите „Екологично право. Обща част. София” трябваше да се добавят следните библиографски данни: „Фенея, 2011”, т.е. издателството и годината на издаване на учебника. Уместно бе да се има предвид новото издание на учебника ми от 2019 г.

3) на с. 232-237 в библиографията, при описанието на публикациите на авторите на статии трябваше да се посочват и съответните страници (от-до).

7.2. Препоръки

1) можеше да бъдат използвани: а) някои други публикации в разглежданата тематика, напр.: Кашъмов, А. Защитата на личните данни и борбата с тероризма: българският и европейският прочит. – Общество и право. София, 2008, № 5, с. 21-31; Тошкова-Николова, Д. Обработването на лични данни от публични органи и структури. – Общество и право. София, 2020, № 2, с. 70-95; № 3, с. 71-88; Чюбатарова-Николова, С. Правото на съдебна защита и правото на обезщетение за вреди, причинени на субекта на данни от администратор или обработващ лични данни-практически аспекти. - Адвокатски преглед. София, 2021, № 4, с. 42-51; б) някои по-нови решения на Съда на ЕС, напр.: Дело C-272/19 *VQ срещу Land Hessen*, Решение на Съда от 09.07.2020 г. - ECLI:EU:C:2020:535 и Дело C-439/19 *Latvijas Republikas Saeima (Points de pénalité)*, Решение на Съда от 22.06.2021 г. - ECLI:EU:C:2021:504.

2) на с. 8, бел. 1 и 2 под линия и по-нататък в текста вместо абривиатурата „OJ L” по-добре щеше да бъде да се използва абривиатурата „OB L” като превод, когато се цитира на български език наименованието на правния акт на ЕС, т.е. както е прието да се посочва в превод броя на „Официален вестник” (OB) на ЕС, серия „L”.

3) на с. 177, ред 5 – вместо думата „Способи” можеше да се употребят думите „Правни средства”.

4) в библиографията: а) на с. 242-243 срещу онлайн източниците щеше да бъде по-добре да се посочат и съответните органи, респ. юридически или физически лица, които са титуляри на съответната Интернет-страница, т.е. кой поддържа съответната Интернет-страница; б) на с. 238-239 по-добре щеше да бъде подредането на съдебната практика на ЕС да бъде хронологично по годината на образуваното съдебно дело пред Съда на ЕС (напр. C-125/04, C-70/10...) или по датата и годината на съдебното решение – по избор на автора.

7.3. Оценка на въздействието на критичните бележки и препоръки върху научното значение на дисертационния труд

Изтъкнатите по-горе слабости, по мое мнение, не омаловажават значимостта и полезността за теорията и практиката на предложения за защита дисертационен труд. Той е написан ясно, разбираемо, логично и се чете с интерес. С него се запълва една празнина в правната ни литература в разглежданата област. Посочените критични бележки и препоръки целят единствено да помогнат автора в случай, че той реши да продължи творческите си усилия по тази проблематика и евентуално да публикува като книга впоследствие дисертационния си труд.

8. Заключение

Накрая, въз основа на изложеното по-горе:

1. Заявявам, че дисертационният труд „Административноправен статус на Комисията за защита на личните данни” съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 от ЗРАСРБ, чл. 27, ал. 2 от ППЗРАСРБ и чл. 94, ал. 1, т. 1 и 2 и чл. 97 от ПУДУНСС. Същевременно този дисертационен труд показва, че Анита Евелинова Борисова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Административно право и административен процес“ като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Поради това дисертантът отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 1 от ЗРАСРБ, членове 24-26 от ППЗРАСРБ и чл. 94, ал. 1, т. 3 от ПУДУНСС.

2. Във връзка с гореизложеното, на основание чл. 10, ал. 1 от ЗРАСРБ, чл. 32, ал. 1 от ППЗРАСРБ и чл. 102, ал. 1 от ПУДУНСС, давам своята положителна оценка на проведеното научно изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси.

3. Предлагам на почитаемото научно жури, сформирано със Заповед № 1782 от 12.07.2022 г. на Зам.-ректора по НИДМО на УНСС, на основание чл. 11, ал. 4 от ЗРАСРБ, чл. 34, ал. 1 от ППЗРАСРБ и чл. 104, ал. 1 от ПУДУНСС, да присъди образователната и научна степен „доктор” на Анита Евелинова Борисова в област на висше образование 3. “Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.6. “Право”, научна специалност/докторска програма “Административно право и административен процес”.

София, 11.09.2022 г.

Подпис: (п)

(проф. д.ю.н. Г. Пенчев)